

სამთავრობო პროგრამა „ანარმოე საქართველოში“: არსი და მნიშვნელობა საქართველოსთვის

მაია გიორგაძე, ნათია ფერაძე
თსუ ბაკალავრიატის სტუდენტები

რეზიუმე

დღესდღეობით, საქართველო რჩება ინდუსტრიულ-აგრარულ სახელმწიფოდ, შესაბამისად, წარმოებას დიდი მნიშვნელობა ენიჭება ქვეყნის ეკონომიკაში. ქვეყნის მთავრობა კი, თავის მხრივ, ცდილობს ამ დარგის განვითარებას, რისთვისაც მრავალ აქტივობასა და პროგრამას ახორციელებს. ერთ-ერთი მათგანია პროგრამა „ანარმოე საქართველოში“, რომლის მიზანია მეწარმეებისთვის ხელის შეწყობა ბიზნესის წამოყვებაში ან მის განვითარებაში. პროგრამა გულისხმობს მეწარმეების როგორც ფინანსურ, ისე ინფრასტრუქტურულ და საკონსულტაციო მომსახურებას. აღნიშნული პროგრამა მუშაობს რამდენიმე ძირითადი მიმართულებით, ესენია: მიკრო და მცირე ბიზნესის ხელშეწყობა, სასტუმროს ინდუსტრია და კინონარმოება. აღნიშნული მიმართულებები ქვეყნისთვის ყველაზე პერსპექტიულია და შესაბამისად, მათი განვითარება და ხელშეწყობა მნიშვნელოვან სარგებელს მოუტანს საქართველოს როგორც ბიუჯეტური, ისე მოსახლეობის დასაქმებისა და კეთილდღეობის თვალსაზრისით.

პროგრამის ფარგლებში გაიხსნა საწარმოები და სასტუმროები, განვითარდა კინოინდუსტრია და უფრო კონკურენტული გახდა მსოფლიო ბაზარზე. ამ სამთავრობო პროგრამამ ასევე გარკვეულ წარმატებას მიაღწია ექსპორტის მიმართულებით. თუმცა, მიუხედავად წარმატებებისა, წარმოების სფერო საქართველოში მაინც რჩება მრავალი გამოწვევის წინაშე, რომლებიც ხელს უშლიან ქვეყანას მოგების მაქსიმიზაციაში.

საკვანძო სიტყვები: წარმოება, ფინანსური დახმარება, ინფრასტრუქტურა, საკონსულტაციო მომსახურება, სასოფლო-სამეურნეო პროდუქცია, ინდუსტრია, თანადაფინანსება.

ძირითადი ტექსტი

საქართველოს პრემიერ მინისტრის ინიციატივით, 2014 წლის ივნისიდან, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების და სოფლის მეურნეობის სამინისტროებმა ახალი სამთავრობო პროგრამის „ანარმოე საქართველოში“ განხორციელება დაიწყეს. სამთავრობო პროგრამა მიმართულია წარმოების განვითარებისა და წახალისებისაკენ, რომლის მთავარ მიზანს მენარმეობის განვითარება, მენარმე-სუბიექტების მხარდაჭერა, ახალი საწარმოების შექმნის/არსებული საწარმოს გაფართოების ან გადაიარაღების ხელშეწყობა წარმოადგენს.¹

განვითარებისათვის ხელშეწყობა ხორციელდება ფინანსური დახმარებით (კრედიტის პროცენტის თანადაფინანსება, გიროს დაზღვევა), ინფრასტრუქტურული მხარდაჭერითა (საქართველოს მფლობელობაში არსებული უძრავი ქონების გადაცემა სიმბოლურ ფასად) და საკონსულტაციო მომსახურებით (ტრენინგები სამენარმეო უნარების გაუმჯობესებისათვის, თანამედროვე ტექნოლოგიების მოძიება). აღნიშნული პროგრამა ძირითადად ორ მიმართულებას მოიცავს: სასოფლო-სამეურნეო პროდუქციის წარმოება/გადამუშავება და ინდუსტრიული პროდუქტის წარმოება. მთლიანად პროგრამისთვის საქართველოს ბიუჯეტიდან გამოყოფილია 46 მლნ ლარი. გარდა ეკონომიკისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროებისა, პროგრამაში ჩართულია საქართველოს ქონების ეროვნული სააგენტო, სოფლის მეურნეობის პროექტების მართვის სააგენტო, ინოვაციებისა და ტექნოლოგიების სააგენტო და რაც მთავარია, სააგენტო „ანარმოე საქართველოში“. როგორც დასაწყისში ითქვა, აღნიშნული პროგრამის ფარგლებში ხდება მენარმეების დაფინანსება. იმისთვის, რომ მენარმე დაფინანსდეს, იგი უნდა აკმაყოფილებდეს შემდეგ მოთხოვნებს: დაფინანსებული სესხით აუცილებელია შეიქმნას მხოლოდ ახალი საწარმო და ეს საწარმო, ამასთან ერთად, უნდა აკმაყოფილებდეს საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრულ უსაფრთხოების, გარემოს დაცვის, სანიტარულ და სურსათის უვნებლობის (სოფლის

¹ <http://qartuli.ge/geo/sub/about-program/program-details/>

მეურნეობის შემთხვევაში) მოთხოვნებს. როგორც ვხედავთ, აღნიშნული ინიციატივა მიზნად ისახავს საქართველოს ეკონომიკური ზრდის ხელშეწყობას, რაც მართივი საქმე ნამდვილად არ არის. ახლა კი განვიხილავთ საქმიანობის იმ სფეროებს, რომლებზეც უშუალოდ მოქმედებს ეს პროგრამა.

კინონარმოება. 2016 წლის თებერვლის თვეში სახელმწიფო პროგრამას „ანარმოე საქართველოში“ დაემატა ახალი კომპონენტი კინოინდუსტრიის სფეროში - „გადაიღე საქართველოში“. კინონარმოების ჩართვა ამ პროგრამაში გულისხმობს ქვეყნის ფარგლებში გადაღებებზე განეული კვალიფიციური ხარჯების 20%-დან 25%-მდე ანაზღაურებას. კინოინდუსტრიის წახალისების კომპონენტს ახორციელებს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს სააგენტო „ანარმოე საქართველოში“, კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს ეროვნულ კინოცენტრთან თანამშრომლობით. „გადაიღე საქართველოში“ პროგრამის ბენეფიციარი აუცილებელია იყოს საქართველოში რეგისტრირებულ იურიდიული პირი. ანაზღაურების მექანიზმის ასამოქმედებლად პროექტები უნდა განხორციელდეს შემდეგი მიმართულებებით: მხატვრული ფილმი, სატელევიზიო ფილმი, ტელესერიალი ან მისი მინი-სერიალი (მათ შორის პილოტური), ანიმაცია, დოკუმენტური ფილმი, სარეკლამო ვიდეო პროდუქცია, რეალითი შოუ, მუსიკალური კლიპი.¹ ასევე შესაძლებელია მოხდეს დამატებითი თანადაფინანსება იმ შემთხვევაში, თუ მონოდებული პროდუქტი ემსახურება საქართველოს პოპულარიზაციას და წარმატებით გაივლის ე.წ „კულტურულ ტესტს“ (იხ.<http://filmingeorgia.ge/cash-rebate-5>). თანხის ანაზღაურების მექანიზმი (cash rebate) 2016 წლის 15 მაისი კანის კინო ფესტივალზე საქართველოს კინემატოგრაფიის ეროვნული ცენტრის ხელმძღვანელმა, დავით ვაშაძემ, გააცნო მსოფლიო კინო ინდუსტრიის წარმომადგენლებს. ამ მიმართულებით უკვე განხორციელებული პროექტებიდან აღსანიშნავია 2016 წლის ნოემბერში ინდური ფილმის გადაღებების დაფინანსება. „Gautamiputra Satakarni“ პირველი ინდური ფილმია, რო-

¹ <http://qartuli.ge/geo/main/film-in-georgia/>

მელიც საქართველოში (ყაზბეგში) გადაილეს და ამ პროგრამის, „გადაილე საქართველოში“, მეშვეობით მას დაუფინანსდა გადალების ხარჯების 20%. 2016 წლის სექტემბერში საქართველომ ამერიკაში გამართულ მსოფლიო კინოინდუსტრიის კონფერენციაზე გაიმარჯვა ნომინაციაში „საუკეთესო ვიდეო რგოლი“. საქართველოს საიმიჯო ვიდეო რგოლში ნაჩვენები იყო ფილმის გადალების ლოკაციები საქართველოს მასშტაბით.

სასტუმროს ინდუსტრია. 2016 წელს სახელმწიფო პროგრამას „ანარმოე საქართველოში“ დამატა სასტუმრო ინდუსტრიის განვთარების კომპონენტი, რომელიც დიდი წარმატებით სარგებლობს. აღნიშნული კომპონენტი მოსახლეობას შესაძლებლობას აძლევს რეგიონებში განავითაროს სასტუმროს ბიზნესი, შექმნას სამუშაო ადგილები, მოიზიდოს მეტი დამსვენებელი და ხელი შეუწყოს რეგიონის განვითარებას. ახალი კომპონენტი მენარმეებისათვის ხელმისაწვდომს ხდის ფინანსებსა და საკონსულტაციო მომსახურებას და ამასთანავე ხდება წარმატებული საერთაშორისო ბრენდების გამოცდილების დანერგვა ე.წ. „ფრენჩაიზინგის“ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული გადასახადების თანადაფინანსებით. პროგრამის ფარგლებში სახელმწიფოს ფინანსური მხარდაჭერით დაინტერესებულ მენარმეს შესაძლებლობა ეძლევა ააშენოს ახალი სასტუმრო საქართველოს მასშტაბით, მოახდინოს არსებული ინფრასტრუქტურის გაფართოება და ასევე „ფრენჩაიზინგის“ ხელშეკრულების საფუძველზე შეიყვანოს უცხოური ბრენდი ქართულ ბაზარზე. აღსანიშნავია, რომ პროექტი ხორციელდება საქართველოს მასშტაბით, თბილისისა და ბათუმის გარდა.¹ სასტუმროების ბიზნესის ხელშესაწყობად საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო გასცემს სესხებს (სესხის მინიმალური მოცულობა - 200 000 ლარი, სესხის მაქსიმალური მოცულობა - 2 000 000 ლარი).

ამ დრომდე უკვე მხარდაჭერილია 13 მენარმე სუბიექტი, რომელთა ჯამური ინვესტიციის მოცულობა აღემატება 26 300 000 ლარს, კომერციული ბანკების მიერ გაცემული სესხების მოცუ-

1 <http://qartuli.ge/geo/main/hotel-industry-incentive/>

ლობა ჯამში 13 600 000 ლარზე მეტია, ხოლო აღნიშნული პროექტების მეშვეობით, ჯამურად 423 ადამიანი დასაქმდება და ქართულ სასტუმრო ინდუსტრიას 383 დამატებითი ახალი ოთახი შეემატება.¹

მიკრო და მცირე მენარმეობის ხელშეწყობა. მიკრო და მცირე მენარმეობის ხელშეწყობის პროგრამა გულისხმობს მენარმეების ფინანსურ და ტექნიკურ დახმარებას. იგი გამიზნულია ახალი ბიზნესის წამოწყების ან არსებულის გაფართოება/ გადართავებისთვის.

პროგრამის მონაწილე უნდა აკმაყოფილებდეს რამდენიმე პირობას: უნდა იყოს საქართველოს სრულწლოვანი მოქალაქე და არავითარ შემთხვევაში, საჯარო მოხელე. ასევე არ უნდა გააჩნდეს მიმდინარე ვადაგადაცილებული საგადასახადო ვალდებულება სახელმწიფოს წინაშე. კონკურსში გამარჯვების შემთხვევაში განახორციელოს მინიმუმ 20%-იანი თანხობრივი თანამონაწილეობა და დარეგისტრირდეს გადასახადის გადამხდელ ფიზიკურ პირად, რომელსაც მინიჭებული აქვს გადასახადის გადამხდელის საიდენტიფიკაციო ნომერი, გარდა დღეს გადამხდელად რეგისტრირებული ფიზიკური პირისა. კომისიის მიერ შერჩეულ ბიზნეს გეგმების ავტორებს ეძლევა გრანტი და უტარდებათ ბიზნეს ადმინისტრირების ტრენინგები.²

პროექტი საკმაოდ წარმატებული აღმოჩნდა, რადგან 2018 წლის იანვრის მონაცემებით, ინდუსტრიული სოფლის მეურნეობის, სასტუმროსა და ქონების გადაცემის კომპონენტის ფარგლებში მხარდაჭერილია 328 პროექტი, ინვესტიიის ჯამური მოცულობა 800 მლნ ლარს აღემატება, ხოლო დასაქმებულთა რაოდენობა 13 200 -ზე მეტ ადამიანს შეადგენს.³

აღსანიშნავია, რომ ამ მიმართულებით ქვეყანაში განხორციელებული იმპორტირებული პროდუქცია საკმაო პოპულარობით სარგებლობს, კერძოდ, 2013 -2016 წლებში საშუალოდ

1 <http://qartuli.ge/geo/news-info/saxelmtsifo-programis-axali-komponenti-regionebshi-sastumro-industriis-ganvitareba-202/>

2 <http://qartuli.ge/geo/main/micro-and-small-business/>

3 <http://enterprisegeorgia.gov.ge/ge/media-center/news/awarmoe-saqarT-veloSi-monacemebi1517562804?id=62>

ნელინადში 20 მილიონი დოლარის ოდენობის იმპორტი განხორციელდა მაშინ, როცა საქართველოში წარმოების ამ მიმართულებას მეტი პერსპექტივა გააჩნია.

პროგრამამ არაერთ წარმატებულ და მნიშვნელოვან სანარმოოს შექმნას შეუწყო ხელი. მაგალითად კომპანია BPC (Bio Product Company), რომელიც სპეციალიზირებულია ნატურალური და ორგანული წვენების წარმოებაში, გახდა 2016 წლის ბიზნესდაჯილდოების გამარჯვებული წლის აგრობიზნესის ნომინაციაში. კომპანიამ „უვ პრინტი“ ახალი პოლიგრაფიული საბეჭდი მანქანა-დანადგარი შეიძინა, რომლის ანალოგი არათუ საქართველოში, არამედ მთელ ამიერკავკასიასი არ არსებობს.

„ანარმოე საქართველოში“-ექსპორტი. პროგრამა აქტიურად მუშაობს სანარმოოს განვითარებაზე, რათა მათ აითვისონ არა მხოლოდ ქართული, არამედ უცხოური ბაზარი.

ჯერჯერობით ექსპორტზე არც ისე ბევრ კომპანიას გააქვს თავისი ნანარმო, თუმცა აღსანიშნავია რამდენიმე პროექტი. სანარმო „ჯორჯიან პროდაქტს“, რომელიც შინაური ცხოველების ავეჯის 17 მოდელს ანარმოებს, თავისი პროდუქცია ევროკავშირში გააქვს და მისი ფასი 40-დან 150 დოლარამდე მერყეობს. ასევე, 2018 წელს კომპანია „ფუტკარამ“ თაფლი იაპონიაშიც გაიტანა გასაყიად. 2018 წლის 31 იანვრიდან 4 თებერვლის ჩათვლით გერმანიის ფედერაციულ რესპუბლიკაში, ქალაქნიურნბერგში, გამართულ სათამაშოების გამოფენაზე „Spielwarenmesse 2018“ სამმა ქართულმა კომპანიამ შპს „კოდალამ“, „ჯეოთოიზმა“ და „თამაშობანამ“ მიიღო მონაწილეობა. გამოფენის მეორე დღეს ქართულმა სათამაშოების მწარმოებელმა კომპანიებმა 50-ზე მეტი შეხვედრა გამართეს პოტენციურ დამკვეთებთან და 10-მდე წარმატებულ შეთანხმებასაც მიაღწიეს.

„ანარმოე საქართველოში“, პროექტის დაბრკოლებები და გამონაკლებები

მიუხედავად იმისა, რომ პროგრამამ უამრავ დამწყებ თუ გამოცდილ ბიზნესმენს შეუწყო ხელი იდეის განხორციელებაში რითაც, ერთი მხრივ, ხელი შეუწყო დასაქმებულ ადამიანთა

რაოდენობის, მათი შემოსავლებისა და ბიუჯეტის ზრდას და, მეორე მხრივ, ქვეყნის პოლულარიზაციას, არსებობს უამრავი ხელისშემშლელი ფაქტორი, რაც გვაშორებს აღნიშნული პროგრამის შესაძლებლობების მაქსიმუმთან.

პირველ რიგში, უნდა განვიხილოთ სოფლის მეურნეობის პროდუქციის წარმოება. მიუხედავად იმისა, რომ აღნიშნული პროგრამის ფარგლებში დაფინანსებული საწარმოების დიდი ნაწილი სოფლის მეურნეობის პროდუქციას აწარმოებს, ეს საკმაოდ მცირე მაჩვენებელია იმ ფონზე, რომ ადგილობრივი პროდუქცია წამყვან ადგილს ვერ იკავებს ქვეყნის ბაზარზე და მას დიდი ოდენობით იმპორტირებული პროდუქცია ანაცვლებს. ძირითადი მიზეზები, თუ რატომ ვერ ითვისებს ჩვენი ქვეყანა მის პოტენციალს, არის ფერმერების მიერ მცირე მოცულობის პროდუქციის წარმოება, არასათანადო ინფრასტრუქტურა და სამაცივრე მეურნეობები, ფინანსების სიმცირე, ფერმერის ინფორმირებულობის ნაკლებობა და სხვა.

რაც შეეხება უცხოურ ბაზარს, აქ უფრო დიდი გამოწვევების წინაშე დგას საქართველო. იმ უამრავი მოთხოვნის დაკმაყოფილება, რომელსაც, მაგალითად, ევროკავშირის ბაზარი უყენებს იმპორტიორებს, საკმაოდ რთულია და მოითხოვს როგორც ინფორმირებულობის მაღარ დონეს, ასევე დიდი რაოდენობით ფინანსებს. მიუხედავად იმისა, რომ პროგრამა გრანტის სახით აფინანსებს და ხელს უწყობს მწარმოებლებს დაბალპროცენტიანი სესხების აღებაში, ხშირად ეს არასაკმარისია, რადგან მწარმოებლებს კიდევ სჭირდებათ დამატებითი ფინანსური უზრუნველყოფა. როგორც სოფლის მეურნეობის, ასევე სხვა მიმართულების საწარმოების გახსნას დიდწილად აბრკოლებს არა მხოლოდ ფინანსების სიმცირე, არამედ კვალიფიციური პერსონალის ნაკლებობა.

დასკვნა

პროგრამა „აწარმოე საქართველოში“ მნიშვნელოვან როლს თამაშობს წარმოების განვითარებაში და ხელს უწყობს პერსპექტიული ბიზნეს იდეების განხორციელებას. დღემდე პროგრამის ფარგლებში შეიქმნა ან გადაიარაღდა საკმაოდ ბევრი

სანარმო, გადამზადდა და დასაქმდა უამრავი ადამიანი, ქვეყანა გახდა უფრო მიმზიდველი ფილმების, სერიალებისა თუ სატელევიზიო შოუების გადაღებისთვის და ა.შ

თუმცა, მიუხედავად მიღწეული წარმატებებისა, პროგრამა მნიშვნელოვანი გამოწვევების წინაშე დგას, როგორიცაა მაგალითად, ფინანსური დახმარებების ოდენობის გაზრდა, მოსახლეობის ინფორმირებულობა, მენარმეების დახმარება ექსპორტისთვის საჭირო კრიტერიუმების დაკმაყოფილებაში და სხვა.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. „ანარმოე საქართველოში“ ოფიციალური ვებ გვერდი, ინტერნეტი: <http://qartuli.ge/geo/>, ბოლო ნახვა, 8 თებერვალი, 2018.

2. სახელმწიფო პროგრამა „ანარმოე საქართველოში“, ინტერნეტი: <http://www.lmis.gov.ge/Lmis/Lmis.Porta.l.Web/Handlers/GetFile.ashx?Type=Project&ID=b9440a08-1bb9-410d-8b29-8f9c5031b3db> , ბოლო ნახვა, 8 თებერვალი, 2018.

3. „გადაიღე საქართველოში“ ოფიციალური ვებ გვერდი, ინტერნეტი: <http://filmingeorgia.ge/> , ბოლო ნახვა, 8 თებერვალი, 2018.

4. საქართველოს კინომატოგრაფიის ეროვნული სააგენტოს ოფიციალური ვებ გვერდი, ინტერნეტი: <http://www.gnfc.ge/eng/news/1102> , ბოლო ნახვა, 8 თებერვალი. 2018. 5.

5. „ანარმოე საქართველოში“. ინტერნეტი: <http://enterprisegeorgia.gov.ge/>, ბოლო ნახვა, 8 თებერვალი, 2018.

REFERENCES:

1. “Enterprise in Georgia” official web-page, Retrieved February 8, 2018 from <http://qartuli.ge/geo/>.

2. State program “Enterprise in Georgia”, Retrieved February 8, 2018 from <http://www.lmis.gov.ge/Lmis/Lmis.Porta.l.Web/Handlers/GetFile.ashx?Type=Project&ID=b9440a08-1bb9-410d-8b29-8f9c5031b3db>.

3. “Film in Georgia” official web-page, Retrieved February 8, 2018

from <http://filminggeorgia.ge/>.

4. Georgian National Film Center official web-page, Retrieved February 8, 2018 from <http://www.gnfc.ge/eng/news/1102>.

5. „Enterprise in Georgia“ web-page. Retrieved February 8, 2018 from <http://enterprisegeorgia.gov.ge/>.

THE GOVERNMENTAL PROGRAM - “ENTERPRISE IN GEORGIA”: ITS ESSENCE AND IMPORTANCE FOR GEORGIA

Maia Giorgadze, Natia Peradze;
Bachelor Students,
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

RESUME

Nowadays Georgia is still considered to be an industrial-agricultural country. Accordingly the enterprise should have an important role in the economy of Georgia. In turn the government of Georgia tries to develop this realm of economy. One of these initiatives is a governmental program named ‘enterprise in Georgia’. The main goal of this program is to assist entrepreneurs in setting up a business. This governmental initiative includes as financial as infrastructural and advisory services.

The program “enterprise in Georgia” works in several directions such as micro and small businesses, hotel industry and filmmaking. It will be useful for the state economy to facilitate above mentioned directions and to develop these fields of production.

Within this program, there were established many enterprises and hotels, was developed the film industry and became more competitive in the world market. ‘Enterprise in Georgia’ has also succeeded in a field of export. But in spite of these achievements, production in Georgia still faces the challenges which hinder to maximize a profit.

Key words: Enterprise, Financial Assistance, Infrastructure, Consultative Service, Agricultural product, Industry, Co-funding.